

Мокранська Діана Сергіївна,
здобувачка 4 курсу
спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво),
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна
Науковий керівник – **Максимчук А. П.,**
старший викладач,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Сьогодні мистецтво набуває нового значення та використання, що виходить за межі того, що колись вважалося просто художньою чи естетичною подією. Все частіше мистецтво використовується не лише як засіб обміну інформацією наприклад, ідеями, цінностями та емоційним вираженням, але й для ведення змістовного соціального діалогу.

У сучасному середовищі, що швидко змінюється під впливом глобалізації, розвитку цифрових технологій та соціально-політичних змін, мистецтво стало одним із критично важливих засобів зв'язку людей один з одним, а також із їхньою спільнотою в цілому.

Соціальна комунікація передбачає процес обміну інформацією між індивідами або спільнотами, у якому важливу роль відіграють символи, знаки та образи. Саме мистецтво оперує такими універсальними засобами вираження, що дозволяє йому ефективно впливати на свідомість людини. Художні твори здатні передавати складні ідеї у доступній та емоційно насиченій формі, що значно підсилює комунікативний ефект [2, с. 18–21].

У цьому контексті мистецтво можна розглядати як специфічну мову, яка не потребує перекладу. Воно долає мовні, культурні та соціальні бар'єри, сприяючи взаєморозумінню між людьми різних національностей і культур. Завдяки цьому мистецтво виконує інтегративну функцію, об'єднуючи суспільство навколо спільних цінностей і ідей [3, с. 70–75].

Проблема мистецтва як інструменту соціальної комунікації набуває особливої актуальності у зв'язку з останніми сучасними викликами, такими як нинішня війна в Україні. У такі часи мистецтво є не лише способом відображення реальності, а й активним фактором розвитку громадської думки та суспільної позиції. Воно реагує на події, трансформуючи їх у художні образи, що дозволяє глибше осмислити дійсність [4, с. 91–96].

Сучасні українські творці все частіше звертають увагу на різні види мистецтва. Вони малюють, пишуть музику, грають у театрі чи знімають фільми. Через ці справи митці показують теми війни, нашу країну та наш шлях до волі. Їх твори не просто дають знання. Вони допомагають краще відчувати ті події, змушують думати й співчувати іншим. Ті, хто постраждав, знаходять у мистецтві підтримку і розуміння. Так ці роботи творять місток від передової до людей позаду, від окремої людини до всіх. Вони допомагають нам пам'ятати й не забувати [7, с. 33–36].

Важливим аспектом є здатність мистецтва формувати колективні емоції. Через художні образи люди переживають спільний досвід, що сприяє консолідації суспільства. Мистецькі ініціативи, виставки, концерти, присвячені актуальним подіям, створюють простір для діалогу та взаєморозуміння. Таким чином, мистецтво виконує не лише інформаційну, але й соціально-об'єднавчу функцію [6, с. 55–62].

Окрему роль відіграє мистецтво у формуванні та збереженні національної ідентичності. У складні історичні періоди воно стає засобом збереження культурної спадщини, популяризації національних символів, традицій та мови. Через мистецтво відбувається осмислення історичного досвіду та його передача наступним поколінням. Це особливо важливо в умовах загроз культурній самобутності [5, с. 121–126].

Великий вплив на розвиток мистецтва має поява нових цифрових технологій. Інтернет, різні соцмережі й цифрові майданчики дають шанс митцям швидко і легко показати свої роботи великій кількості людей. Тепер художник може передати свою думку чи ідею дуже багатьом людям, не зважаючи на те, де вони живуть. Це сприяє формуванню глобального культурного простору та активізації міжкультурного діалогу [1, с. 42–47].

Цифрове мистецтво, відеоарт, інтерактивні інсталяції відкривають нові форми взаємодії між автором і глядачем. Аудиторія стає не лише спостерігачем, але й активним учасником комунікаційного процесу. Така трансформація змінює традиційне розуміння мистецтва та підсилює його соціальну функцію.

В умовах інформаційного суспільства мистецтво також виконує роль альтернативного джерела інформації. Воно дозволяє критично осмислювати події, пропонувати нові інтерпретації та формувати незалежну позицію. Це особливо важливо в умовах інформаційних війн та пропаганди, коли мистецтво може виступати засобом протидії маніпуляціям.

Крім того, мистецтво має значний терапевтичний потенціал. У складних життєвих обставинах воно допомагає людині впоратися з емоційними переживаннями, зменшити рівень стресу та знайти внутрішню гармонію. Арттерапія широко використовується у роботі з людьми, які пережили травматичний досвід, зокрема в умовах війни. Творча діяльність сприяє самовираженню та психологічному відновленню особистості [8, с. 79–88].

Таким чином, мистецтво в сучасному світі є багатофункціональним явищем, що поєднує естетичні, соціальні, комунікативні та терапевтичні аспекти. Воно виступає важливим засобом соціальної комунікації, здатним впливати на суспільну свідомість, формувати цінності та об'єднувати людей. В умовах сучасних викликів роль мистецтва значно зростає, адже воно стає інструментом підтримки, взаєморозуміння та розвитку суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко І. В. Візуальна культура та комунікація в цифрову епоху. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. 200 с.
2. Гриценко О. А. Культура і комунікація: теоретичні аспекти взаємодії. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2017. 240 с.
3. Дзюба І. М. Культурологія : підручник. Київ : Либідь, 2016. 320 с.
4. Кравченко О. В. Сучасне мистецтво і соціальні процеси в Україні. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. 180 с.
5. Литвиненко С. М. Мистецтво як чинник формування національної ідентичності. Київ : Київський університет, 2019. 220 с.
6. Павлюк Л. С. Соціальні комунікації та медіакультура. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 210 с.
7. Український культурологічний альманах. Мистецтво в умовах сучасних викликів. Київ, 2022. 150 с.
8. Швець В. Інтегрована арт-терапія як інструмент гармонізації суб'єктивних та об'єктивних умов відновлення психологічного стану молоді. *Психологічний журнал*. 2023. № 10. С. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.31499/2617-2100.10.2023.285325>.